1.16 පාලි සාහිත්‍යයේ *පණ්ඩිත* ශබ්දය පිළිබඳ විමර්ශනයක්

අරුණ කේ. ගමගේ
පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.

ABSTRACT

වර්තමාන පොදු ව්‍යවහාරයට අනුව විද්වතා, එනම් ඇති උපාධිධරයා මෙනමින් අදහස් කෙරේ. ***පණ්ඩිත*** යන වචනය පාලි සාහිත්‍යයේ විවිධ සන්දර්භයන්හි උපයුක්ත වන්නකි. **ධම්මපදපාළි** ය වැනි ග්‍රන්ථවල මෙය භාවිත වන්නේ වඩාත් සරල, √ පැහැදිලි අර්ථයකිනි. එහෙත් මේ පිළිබඳ නෛරුක්තික වශයෙන් හෝ භාෂාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ඉදිරිපත් කෙරෙන විවරණයන් ත්‍රිපිටක පාළියෙහි දක්නට නොලැබේ. ***පණ්ඩිත*** ශබ්දය ගමන් අර්ථ ඇති **පඩි** ධාතුවෙන් නිපන්නේ ය. ශ්‍රී තාරානාථ තර්ක වාචස්පතිහු මේ වචනය සඳහා ***පණ්ඩා තත්ත්වානුගාබුද්ධිර්ජාතා' ස්‍ය*** යනුවෙන් ද ***ශාස්ත්‍රතාත්පර්යඥේ විදුෂි*** යනුවෙන් ද අර්ථ දෙකක් ඉදිරිපත් කරති. (**ශබ්දස්තෝම මහානිධි** - ශ්‍රී තාරානාථ තර්කවාචස්පති, 1814, කල්කටා, 236 පිටුව.) මෝනියර් විලියම්ස් , රොබට් චිල්ඩර්ස් , රීස් ඩේවිඩ්ස් යනාදී විද්වතුන්ගේ අර්ථකථන ද මේ සම්බන්ධයෙන් විවිධ ය.

පණ්ඩිත ශබ්දය සඳහා වඩාත් දාර්ශනික පක්ෂයට නැඹුරු වූ අර්ථකථනයන් පාලි අට්ඨකථාවලියෙහි අන්තර්ගත වී තිබෙනු දක්නා ලැබේ. අභ්‍යන්තර හා බාහිර යනුවෙන් ද්විවිධ වන ලෝකයේ පවත්නා සචරාචර වස්තූන්ගේ සංඝටකයන් පිළිබඳ සුවිශද ඥානයකින් ද ඒවායේ අනවරත සංචලනය පිළිබඳ සුසංප්‍රජානනයකින් ද යුතු පුද්ගලයා ථෙරවාදී බෞද්ධ සම්ප්‍රදායයේ ***පණ්ඩිත*** යන වචනයෙන් වාච්‍ය කෙරේ. **පපඤ්චසූදනී, සාරත්ථප්පකාසිනී** යන අට්ඨකථාවන්හි පණ්ඩිත ශබ්දය සඳහා නවමු අර්ථ කථන ඉදිරිපත් වී තිබෙනු දක්නා ලැබේ. අට්ඨකථා සාහිත්‍යයේ ***පණ්ඩිත*** ශබ්දය සඳහා ප්‍රදානය වන වඩාත් දාර්ශනික හා සදාචාර සම්පන්න වූත් අර්ථකථනය දක්නට ලැබෙන්නේ **පරමත්ථජෝතිකා** හා **පරමත්ථදීපනී** (උදානට්ඨකථා) යන ග්‍රන්ථවල ය. මෙම විග්‍රහයට අනුව පණ්ඩිතයාට ස්ථාවර වූ ඥානයක් නොමැත. ඔහු නිශ්චිත ව බැසගත් නිගමනයන් හෝ මතවාදවලට උරුමකම් නො කියන්නෙකි. මෙයින් අදහස් වන්නේ නිරතුරුව ම ප්‍රතිසංස්කරණයට හා පිරිපහදුවට ලක්වන ඥානපථයකින් හා නම්‍යශීලී අදහස්වලින් යුක්ත වන්නා ***පණ්ඩිත*** යන නාමයට යෝග්‍ය බව යි. සුචරිතවත් චරිතාපදානයකට ද ඔහු උරුමකම් කිවයුතු ම ය. ***පණ්ඩිත*** ශබ්දයේ ඓතිහාසික ක්‍රම විකාශය හා ඒ ඒ යුගවලදී මෙයට ප්‍රදානය වූ විවිධ විසිතුරු අර්ථකථනයන් පිළිබඳව මෙහිදී විමර්ශනයට ලක්කෙරෙන්නේ සංස්කෘත කෝෂ ග්‍රන්ථවලට හා පාලි අට්ඨකථා, ටීකාවලට මෙන් ම බටහිර විද්වතුන්ගේ අදහස්වලට ද අවධානය යොමු කරමිනි.